

**IX SEMINARIO SOBRE A MEMORIA
“OMESOMONTE”**

**Rianxo – O Pindo – Quilmas – Carnota
19-20-21 de outubro de 2018**

CONCLUSIÓNS DA ACTIVIDADE

Reprodúcese unha síntese das principais conclusións ás que os asistentes chegaron no momento da avaliación grupal da actividade.

1. A actividade, igual que nas edicións precedentes, segue considerándose como un interesante exercicio de análise e comprensión dun fenómeno histórico moitas veces descoñecido e, outras, declaradamente ignorado. Neste sentido, faise necesario continuar afondando no seu estudo.
2. A metodoloxía de traballo adoptada polo Seminario, combinando testemuñas de persoas que viviron directamente a represión –caso dos propios guerrilleiros, outras persoas represaliadas e os seus familiares– e exposicións de investigadores sobre as distintas temáticas, co recoñecemento de espazos nos que se desenvolveron moi diferentes episodios da represión é, posiblemente, unha das razóns que explica o interese que esta actividade suscita e a súa continuidade no tempo. A contextualización do relato da represión en lugares concretos atrae a participación da cidadanía directamente interesada, feito que enriquece o propio Seminario, integrado fundamentalmente por docentes.
3. É unha realidade que moitos aspectos da “Memoria” apenas están investigados aínda. Paralelamente, a implicación didáctica de todo o relacionado con ela está, se cabe, nun momento de análise aínda máis primitivo, razón pola cal se fai necesario afondar tamén nesta liña de traballo.
4. Particularmente, os participantes acordan solicitar do Consello de Redacción da *Revista Galega de Educación* a programación dun monográfico sobre o tratamento didáctico da “Memoria” no sistema educativo actual. Acordan, igualmente, iniciar as xestións diante dos chanzos administrativos responsables da formación do profesorado para incluír esta temática nos programas de formación.
5. Crese moi necesaria a visibilización de feitos e de realidades, pero tamén é preciso valorar por que a reflexión sobre a represión non chega a camadas amplas da poboación, por que sempre as sensibilizadas son as mesmas persoas... E por que tampouco chega á xente moza.
6. A Guerra Civil foi, sen dúbida, un fracaso colectivo. Desde esta óptica, nada impide –e mesmo sería saudable– que a “Memoria” aborde calquera situación que se teña dado... desde calquera dos bandos.
7. Desde esta perspectiva tamén, a sociedade, e o ámbito educativo en especial, necesitan dunha revisión histórica da narrativa do que aconteceu desde a Guerra

Civil ata hoxe en día. Unha revisión de todas as partes participantes para poder transmitir un coñecemento real do sucedido.

8. Entende o Seminario que para que crimes desta gravidade non volvan repetirse é preciso garantir unha profunda conciencia pública do sucedido, o que inclúe necesariamente educar no respecto á verdade e afondar nos valores para unha cidadanía democrática, reclamando o recoñecemento e posta en valor do ideario republicano.
9. Detéctase por parte dos participantes no Seminario unha falta de sensibilidade institucional, evidenciada na falta de apoio e cobertura a iniciativas relacionadas coa recuperación da Memoria Histórica, que trae como consecuencia a ralentización ou mesmo a desaparición de proxectos de capital importancia.
10. Os integrantes do Seminario denuncian como o “relato” sobre a Guerra Civil e a represión franquista, así como as medidas tomadas en distintos momentos da nosa historia recente, non respectan os compromisos establecidos por mandato internacional. Neste sentido entenden que a regulación española sobre a Memoria Histórica e os dereitos das vítimas do franquismo é directamente herdeira do *pacto do esquecemento* sobre o que se construíu a transición á democracia. Na procura dunha falsa reconciliación vulneráronse gravemente as reivindicacións de verdade, xustiza e reparación ás vítimas. Distintos organismos internacionais e asociacións pro dereitos humanos teñen advertido reiteradamente da transgresión do dereito internacional referido a dereitos civís e políticos que ampara as vítimas de graves violacións dos dereitos humanos. Particularmente, a aplicación da Lei de Amnistía de 1977 e as actuacións do Tribunal Supremo e do Constitucional entran en conflito directo coa lexislación internacional –xuridicamente vinculante para todos os estados– ao non considerar o carácter imprescritible dos delitos de “lesa humanidade”, como son, por exemplo as desaparicións forzadas nun contexto de ataque xeral á poboación civil. O Seminario entende que pechar en falso conflitos desta magnitude non permite restituír a necesaria confianza nas institucións nun estado de dereito e reclama das organizacións políticas a revisión desta situación e un compromiso decidido para que o estado asuma o papel que lle corresponde na defensa da legalidade.
11. Entenden tamén os participantes no Seminario que é preciso levar a cabo accións conxuntas entre todos os colectivos implicados no problema, así como elaborar unha proposta de mínimos única -consensuada entre todas as partes- para lles elevar a todas as institucións pertinentes, xa sexan de ámbito nacional, estatal ou internacional. Faise especial mención, ao respecto, das chamadas *Cátedras da Memoria* creadas nos últimos tempos no seo dalgunhas universidades.
12. Con todo, algunhas voces dos asistentes son certamente críticas co papel dalgúns destes colectivos e mesmo dalgunha *Cátedra*, constituídos uns e outras con moi boa intención pero con escasa perspectiva de percorrido. Particularmente, améntanse os conceptos *paternalismo* e *vitimismo* para referirse a algúns modos de actuar que non se consideran especialmente afortunados. De aí a necesidade de elaborar un discurso coherente sobre o problema, e de tratar de facelo visible publicamente.

13. Valórase como algo especialmente significativo que nesta edición do Seminario teña sido abordado dun xeito decidido o papel da muller na loita antifranquista, durante e despois da Guerra. Queda moito, sen dúbida, que facer aínda ao respecto, poñendo en valor o papel, moitas veces excesivamente silenciado, das mulleres no conflito.

Rianxo, 26 de outubro de 2018